

LA DEVANtera

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrechs públics; volem Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's referixi a la organizació interior de nostra terra; volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas; volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exercit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsosea presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

FEYNA A FER

A una pila d' anys que 'ls propagadors de las ideas catalanistas no 's cansan d' escamparlas arreu, ja desde la premsa, ja valentse de meetings y conferencies, ja per la propaganda individual ó per quants medis creuen conduents á tant enlayrat fi.

Y si no exposant el programa de manera, també fan catalanisme quants procuran refer la esmortuida personalitat catalana en qualsevol de sas manifestacions, creant un art y una literatura que portin el sagell de la terra, fent revivre una música que sigui expressió de son ànima, ó cercant ab tanta vocació com paciencia per tots els recons de nostra patria las innumbrables cançons populars y tota la inmensa riquesa fol-lòrica que possehim.

Es indubtable que desde 'ls planys anyorívols d' un Aribau y 'ls mes virils dels primers trovadors deis Jochs florals fins avuy, molt camí s' ha fet. Sobre tot en els centres importants de població, per rahons que fàcilment s' endevinan hi son molt conegudas las doctrinas catalanistas, y potser no hi ha vileta ni poblet per apartat que sigui, fàbrica ni taller, hont no s' hagi sentit la veu de nostres reivindicacions y no hi ha català que alguna volta no hagi sentit bategar al fons del seu ser una espurna d' amor patri ó no hagi sentit el foch de l' indignació enrogir el seu rostre al donar á compte de las fibradas verinosas que 'ls governs centrals davan sovint á quan significa vida y renaixensa de Catalunya. Prova que no tot està fet malve, senyal de quelcom intens, ferur é indestructible que mira al fons del ànima catalana, demostració de que l' esperit de rassa, si be esmortuït, no es pas mort.

Si be molt s' ha trevallat, si be, avuy, l' estol catalanista es nombros y te vida prou brillante ¡quanta feyna llarga y difícil resta á fer!

L' infeccionament, la desnaturalisació, que del nostre caràcter ha fet el contacte, per tants sigles, d' un poble tant diferent del nostre, requereixen per tots els que 'ns preocupem de la llibertat y ennobliment de nostre patria, una constancia sens defalliment, una fe sens vacilacions y un seguit de sacrificis sols comparables ab la grandiosa tasca que hem emprés y quina paga no ha de ser altre que la satisfacció íntima d' haber contribuït, poch ó molt, á la salvació de Catalunya.

Per això hem combatut y seguirem combatent aquells procediments que tendeixin á portar homes que representin nostres ideals á las corts espanyolas d' hont arrenca bon xich del mal que 'ns atubeix y aquin lloch, que no 's poden comprendre, res hem de buscarhi com no siga corrompre lo bo que hi podríam portar. Per altre part, com demanar, com exigir reparacions als de fora quan encara tenim á casa nostra tanta mala lleure que arrencar, tants defectes que corregir, tants vicis que desarrelar?

Tota la feyna del catalanisme, y per cert que te un

camp ben extens, es anar desembrossant l' esperit català, es anar esvaint las espessas y negras ombras que l' enrotllan, ensemps que ensenyarhi 'l camí veritable, es anar enfortint la personalitat catalana fins al punt de que verdaderament conscient de sos drets, coneixedora de son passat y comprenent el seu pervindre, pugui ab tota energia, ab tota inteligencia y ab tota fé dependres dels lligams inútils que de ponent vingan encara que 's trobin reforçats pels innobles satèlits que á dins de casa nostra hi tinga 'l centralisme.

EXEMPLES

o fracàs de la projectada vaga general, ideada per los elements llibertaris y resoltament ajudada per los capítols del republicanisme espanyol ab l' objecte de continuar sostenint la tensió necessaria en la opinió obrera pera lograr son triomf en la vinentafarsa electoral de regidors, nos demostra que nostres obrers van cansantse de tanta agitació xorca que no té mes conseqüencies que portar l' empobrimient d' aquesta terra fent d' ells las primeras victimas de la miseria.

Aqueixas agitacions ficticies logrades ab promesas irreals, fetas sens escrupols ni intenció de cumplirlas; aqueixas revolucions anunciadas á só de bombos y platrets en mitings y periódics y aquestas promesas de República y felicitat de las classes treballadoras fetas á plasso fixo, sols per lograr actas de diputat ó regidor ó per exclusiu profit personal d' uns cuants vividors, portan en si una tal tensió nerviosa, que si bé de moment logran reunir grans masses qu' obran histèricament y sens reflexió, al veure aquestas masses que va passant temps sens lograr l' implantació de sons ideals, que lluny de obtenir son benestar augmenta sa miseria y que als únics á qui va bé tal agitació es als patrons Aranyas que comprometen al poble y 'l deixan á l' estocada un cop hi ha perill, van entrant en reflexió, al histerisme segueix l' aclaparament y 'l desgany; darrera l' entusiasme esbojoriat y sens reflexió ve inevitablement l' escepticisme y això es lo que succehirá á las masses obreras de nostre ciutat. Podrán encara succehirse algunas crisis nerviosas, mes ya va perdentse la fé en los moderns redentors, darrera vindrá l' escepticisme y tindrem al poble català aclaparat per una llarga temporada.

Es lley fatal á la que es impossible sustreure, després de la borratxera ve el dormir (y res mes qu' una borratxera es l' agitació promuguda pels jacobins); tan com més llarch ha sigut lo període de agitació més llarga serà la dormida.

Lo mateix que passa á nostres obrers passa á la classe mitja; los directores del moviment regionalista li sotrecajaren de valent lo cos unallarga temporada, li prometeren tota classe de benestar material sens cuydarse

d' enfortirli l' esperit ab idees de ordre moral y com no s' han cumplert sas promesas, ha vingut l' aplanament y ara tenim á la classe mitja sens esperansa de redenció y sens que li resti cap ideal, tot per que 'ls que la mogueren per la lluyta no li inspiraren fé, no desperdaren sos sentiments, sols li parlarem de pessetas.

¿Que 'n restara d' els dos moviments mes aparatosos qu' han tingut lloch en aquesta ciutat en lo present sigle? ¿Quin profit ne treuran Catalunya y 'ls catalans? Tot lo profit l' haurán tret quatre senyors, forasters uns y altres qu' han arribat á diputats ó regidors y que sens trasbalsar el poble may haurían vist compler tas sas ambicions.

Y la feina per nosaltres, altre cop á comensar nostre propaganda, á despertar lo sentiment de dignitat en lo poble, á predicarhi la bona nova y sobre tot á no sotrecajarlo sens necessitat, á no demanarhi sacrificis xorchs; feina que será doblement pesada perque haurém de lluytar ab l' escepticisme que li han produït tans desganyos. Veuasqui lo qu' ha guanyat la causa catalana ab tantas prédicas y tanta bellagudisa dels que volen feros felissos desde las corts y ajuntaments.

Pregui exemple lo poble català, que recordi lo que pot esperar dels que li prometeren impossibles tot fentlo servir d' escambell, recordi que nosaltres no prometem lo que no podem dar, com tampoch li demanem que nos enlaira, que no volem governar á Catalunya si no que ella mateixa sigui sa propia mestressa y que no prediquem sa redenció á plasso fixo, si no per cuant vulguin obtenirlo y per això trevallin tots los catalans.

JOSEPH BERNAT ROGER.

FORA EGOISME

Barrejar l' egoisme ab un ideal es la desgracia mes gran qu' aquet pot tenir. Y com que l' egoisme es el defecte general en la nostra Societat, d' aquí 'n resulta qu' es precis senyalarlo pera procurar qu' aquet defecte no 'ns contagihi la puresa de la nostra causa.

Hi han catalans que parlan de las sevas conviccions catalanistas y á las sevas paraulas hi afegeixen sempre la relació de las ventajass materials qu' obtindrían ab la implantació de determinadas llibertats á Catalunya. Son catalanistas perque no pagarían tanta contribució, perque s' estalviarian l' impost de consums ó perque en una forma ó altre 'ls seus interessos materials no perillarian com perillan ara ó li creixerian mes de lo qu' ara li creixen. En lo seu catalanisme no hi ha ideal sols hi ha egoisme, en las sevas ideas no hi trevallan per res el cervell y la feyna d' aquet la fan las conveniencias de la butxaca. Aquets no son pas catalanistas per mes que s' ho diguin, y en prova d' això que pretenen com pretenen militar en el catalanisme l' abandonarian immediatament el dia que 's convencesen que de ventajass material no n' obtindrían cap; aquets son pel contrari catalans egoistas y mes egoistas que catalans y en el seu cervell, sols poden tenirhi estada ideas petites de millorament, no ideals de radical transformació, sols

poden militar en la mansuetut d'un regionalisme mendicant, no en la radicalitat del catalanisme.

No n'hi ha pas un sol exemplar a Catalunya d'aquesta espècie, sino que son molt numerosos, pel senzill motiu avans esmentat, de que 'l'egoisme es el defecte general de nostra Societat. Gent aixís son els que componen la dreta conservadora de tots els moviments y de totes las causas, esterilitzant ab el seu egoisme ó donantl'hi un tó que fá vergonya. Son els qu' en tots els ordres de la vida fan presidir els seus actes, desde 'ls mes importants fins als mes insignificants, per la tirania embrutidora del càlcul y consideren á tots els ideals desde 'l punt de vista de la ganancia.

Son molt perillosos pera 'l catalanisme, tant perillosos que 'l destruirian si un dia se n'apoderessin y per lo tant, perque aixís no succeeixi es precis evitar el seu contacte que tant perjudicial podria sernos. Son molts y molts que sufreixen una gran equivocació ab el catalanisme, creyentne d' ell que sols trevallá ó que sols existeix pera portar la prosperitat á Catalunya y pera res més, y no es pas aixó 'l catalanisme, sino qu' es per sobre de tot una causa de dignitat, y per dignitat s' ha de defensar la llibertat de las colectivitats naturals, prescindint de si aquesta llibertat las faria mes ó menos prósperas. Primer es la llibertat que lo prosperitat material; sostenir lo contrari es egoisme.

Es precis que tots els catalanistes se convensin de la veritable finalitat de 'l ideal que professan que no es altre que la de trevallar pera la reivindicació de la vida catalana qu' avuy está ofegada per las imposicions y uniformismes del Estat y per la ignorancia y 'l egoisme de molts y molts de nostres germans de Patria. Als ignorants es precis educarlos pera ferlos renaixer á la vida que sols se 'ls aguanta perque fan vegetar 'l organisme, y als egoistas sobretot, se 'ls ha d' allunyar d'aquet defecte que 'ls fa tant miserables y rastrers. Y si tant refractarissin uns y altres, deixeuos als primers que segueixin vegetant y que segueixin aguantant ab la trista condició del esclau conformat, las fuetadas dels de mes amunt qu' han de viure á la seva esquena; y als segons allunyemlos del nostre costat que 'ns enfosquiran 'l horitzó y farien perillosa la puresa de la nostra causa.

Ab 'l' egoisme cap ideal progressaria, per rudimentaria y prospera que fos la seva finalitat, cal donchs allunyar 'l' egoisme del nostre moviment pera que progressi, fent sapiguer á tothom que pera aquella Catalunya rica y plena d' *Els Segadors* trevallém, y volem que 's reconegui 'l seu dret á la vida per sobre de tot y contra tot prescindint de si ha de ser pobre ó rica, plena ó buida.

A propòsit d' aixó del egoisme no estaré de mes recordar que si 'l Catalanisme desde la seva existencia oficial ha zofert alguna escissió fou deguda precisament al egoista que hi havian. Es lògic al fi que la gent que té la carnadura corcada per 'l' egoisme obri sempre baix la seva influencia y per lo tant no té res d' extrany qu' aquells que hi veyan en el Catalanisme un fi práctic y un profit propi com á bous egoistas, se deixessin enganyar per un general espanyol que 'ls oferia una engruna pera rosegar, mal fos aquesta caygada de la taula d' un sanguinari. Y encare que no falta avuy qui digui que tot aixó d' En Polavieja son historias velles, valgui per exemple perque es veritat y perque no es tant vell com sembla; si, volgui per exemple y d' els que diuen aixó de las historias velles no 'n fém cas, que son els nous egoistas que remugan.

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

ENDRESSA

Als catalans de bona voluntat pertanyents als diferents partits polítics madrilenys.

El catalanisme es una idea mes gran de lo que alguns se creuen. Son molts els qu' están en la creencia qu' es un partit polític com calsevolga altre, y aixó es una equivocació molt gran.

El catalanisme, comensa per no esser un partit, desde 'l moment qu' es un moviment nacionalista, en quin hi pren part tot un poble ab sas diferents manifestacions. El catalanisme no es un partit, desde 'l moment que no admet un quefe que disposi de las sevas foras á mida del seu gust; y no es partit, siguent aquesta la

consideració principal, desde 'l moment que la seva tasca, es 'l agermanament de tots els catalans.

Una de las armas que mes se serveixen els seus enemics pera combatre 'l, es la de donarli 'l dictat de retrógrado. Els que tal diuen, que entenen per esser retrógrado? Pregunteu loshi y 'ns dirán, que retrógrado es aquell que va á missa cada festa, va á confessar una vegada l' any, y menja de magre els divendres de Cuaresma y vigílies de festes anyals; acceptant aquesta teoria, per mes qu' es equivocada. jo, no he vist may que á cap individu, se li exigeixin aquets requisits, pera entrar á formar part en las nostras Asociacions. Lo únich que se li exigeix es 'l amor á Catalunya; y aquesta imposició se la fa ell mateix, al venir ab nosaltres per sa propia voluntat.

Per lo tant, queda demostrat que 'l catalanisme; no es un partit polític, ni es una idea retrógrada.

Molt al contrari: el catalanisme es liberal en el veritable sentit de la paraula. Demuestra serho, per el respecte mútuu en las creencias que pugui tenir cada individu.

Una de las cosas ab que dona á conèixer mes 'l esperit lliberal en que está basat, es 'l abolicí del servey de quintas y 'l implantació del servey voluntari. Y tantas altres son las demostracions que podrian ferse respecte aquet particular, que me n' escuso per creure prou fermes las dos indicadas.

Fixeushí be, vosaltres, els refractaris á las nostres doctrinas, els que ho son pel sol fet de que us han dit que 'l catalanisme es aixó ó es alló, y may us heu pres la molestia d' estudiarlo fredament, fixeushí be, estudiad las nostres Bases de Manresa, detingudament; una per una, que quant us en hauréu fet ben capassos, si son catalans de bona voluntat, us desferéu d' aquets partits d' ideals vells y desacreditats, pera venir á engroixir las nostres rengles, quina bandera, es la del únich ideal que pot redimir la nostra estimada Catalunya.

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

Nacionalisme intel·lectual

Desenganyarse: may un poble 's farà digne de les llibertats que reclama, si abans no está ben penetrat de les idees en que descansi llur reivindicació. Avuy molts pobles assedegats de llibertat, moguts pel impuls del sentiment nacionalista, manifesten llur aspiració en sorollosos convulsions que arriben á fer temolar els poders dominadors; mes cal confessar que en general, tenen aquets tal superioritat sobre les nacionalitats posades á llur domini, que en certs moments arriba un hom á perdre tota esperansa de redempció. La causa d' aqueixa actual impotencia es el petit nombre de decidits nacionalistes, que es efectivament poch si 's té en compte que son moltíssims mes els enemics de la redempció y encara mes els indiferents. Y aquesta causa produeix el corresponent efecte.

Venen moments polítics de caràcter reivindicador y fracassen completament, adonantse molts al·lavors de que lo que s' intentava, si bé era lloable per 'l honoradé de son objectiu, degut á les males circumstancias resultava una terneritat. Moltes vegades s' han conmutat la Polonia, 'l Irlanda, 'l Armenia y altres y s' han trovat en aquet cas, perque si bé aquestes nacions estaven dotades de bons elements patriòtics, 'l indiferencia d' altres, engendrant la traició, ha fet estèrils aquells gegantins esforços.

La fruita no está en disposició de servir d' aliment fins que ha arribat á la completa saho. Y igual que 'l assahonament d' una fruita succeeix á les nacionalitats que volen fruir vida nova. Es necessari, donchs, que abans d' intentar cap moviment polític d' aquesta naturalesa, abans d' esposarse al fracás, procurin les masses populars disposar llur inteligencia per medi d' una educació ben conformada ab los principis del particularisme que 'ns mostra la grandiosa obra de la Naturalesa. No vanament s' ha dit que 'ls grans tresbalsaments de 'l humanitat han sigut precedits de la revolució en les idees. Exemple ben conegut, la revolució francesa, quina obra colossal fou fecondada per les atrevides concepcions de filòsofs y poetes precursors d' aqueixa gran agitació.

Si avuy no s' arrela mes el nacionalisme en els pobles es deu en gran part als filòchs, als historiadors y

als tractadistes ó professors de geografia, els quals, cedint á la corrent del centralisme de tot arreu, millor dit, (encara que sembli incompreensible), apoyant moralment ab llur respectable autoritat la tiranía dels pobles prepotents, donen en llurs tractats didàctichs poca importància á lo particular dels pobles donantne en cambi molta á lo oficialment imposat pels centralisadors. Els filòchs se dediquen especialment al estudi de les llengues oficials dels estats formantse per agregació ó subjecció de varies nacions naturals; ens parlen per exemple del idioma italiá, donantnosel com si fos 'l idioma natural de tota la península italiá, quan en realitat no messe parla á la Toscana que 'n es una part molt petita; les llengües siciliàna, piamentosa, calabresa, napolitana, etc., que tenen tan dret á esser oficialment reconegudas y estudiades com aquella, d' aquestes no s' en recorden gayre els filòchs, y fins n' hi han alguns que, aduladors dels poders, les motejen de dialectes, inclinant aixís al poble de bona fe á creure en la suposada inferioritat dels qui tenen la dissort de no esser dominadors. Y qui dia del idioma italiá també ho pot aplicar á lo que se 'n diu llengua francesa, llengua russa, etc. Lo meteix pot dirse de les cartes geogràfiques destinades á 'l ensenyansa. ¿Qui no creará en les nacions espanyola, francesa, italiana, russa, etc., veyent aquelles cartes dividides de la faysó arbitraria que s' han inventat els homes, repartintse 'l humanitat de la manera que convingui llurs interessos y ambicions? Y 'ls historiadors, en sa gran majoria, fan lo meteix.

Per 'xo es que 'l estat actual del nacionalisme universal, es purament intel·lectual y educador. Si observem convulsions á Armenia y Macedonia, degut á lo que acabem d' esposar, sols hi veyém martres y no trionfos. Acabem de veure també 'l trist desenllaç de lo del Transvaal. Lo que passa es trist, empronno desespera. Ens hem de rosegar els punys, empro no 's pot, perdre 'l esperansa de millors temps. Cal educar 'l humanitat, que ab 'l educació vindrá la solidaritat, y aquesta durá al triómf sense necessitat d' armes.

Festes majors

Res mes anti-estètic, á nostre entendre, que 'l article aparegut fá poch dies en un periòdic de Palafrugell, en el que 's pretendia ridiculisar les festes majors tradicionals del país. Res mes anti-estètic, diem, perque en aquestes festes en que un cop l' any solen endimenjarse espléndidament les poblacions catalanes ab manifestacions de joia, es abont mes s' exteriorisan les costums populars genuines y típiques de la terra, totes elles plenes d' encisadora poesia, quina bellesa, mitj amagada entre les amargors y la vida feynera d' entany, sobressurt extraordinariament en aquelles solennes diades. Aquell dia sembla que 'l sol surti més rialler que d' ordinari, eom si volgués presidir la festa del poble, com si escoltés ab satisfacció 'l himne de gratitut, el cant de vida que un petit organisme de la naturalesa li tributa. Aquell dia 's transparenta 'l alegria en tots los rostres, prova de que 'ls sers animats frueixen la bellesa de la vida que en anyals festivitats se desvetlla.

Es burlava aquell articulista de la fixetat periòdica en que aquestes solemnitats se celebren, sense considerar que precisament aixó es lo que les fá mes belles. El poble recorda y commemora en certes diades una tradició mes ó menys veneranda, pero sempre estimada y honorada d' aquell poble, qui lliurament ha instituit una festa en son honor, y quan aixís la celebra constantment cada any, es que be li plau. ¿No es la tradició una font de bellesa y poesia? Sos misteriosos records uneixen esperitualmente les generacions successives, estrenyentes en un llac d' amor y d' íntima compenetració que enforteix en 'l ànima dolços sentiments d' humanitat, movent les fibres mes sensibles del cor. Si la tradició es religiosa, enlayra 'l esperit en les pures regions del ideal sobrehumà. Si la tradició es d' un fet històric de família ó de patria, enrobusteix el sentiment nacional.

La fixetat periòdica de la commemoració 's deriva de la tradició meteix, puig aixís cada any se conserva fresca la memoria que la fantasia, la gratitut ó 'l amor d' un poble vol perpetuar, relacionant ab la llegenda un seguit de fets que constitueixen lo mes íntim de la familia comarcal, fets ó hàbits que enllacen unes amb altres les generacions. ¿Quanta bellesa 'ns mostra

la consideració d'aquest enllaç esperitual, bellesa digna de la lira dels més inspirats poetes!

Son les festes majors catalanes una déu de sentimentalisme puríssim. Sos impressions son inesborrables pels vehins y pels forasters qui s'hi apleguen. Qui 'n conserva dolcos records de l'infantil ignoscencia, qui 'n recorda tendreses d'amor, qui 'ls goigs imponderables de l'intimitat de la llar payral. Com un joyell riquíssim, se conserva sempre en la memoria, en lo mes pregon del ànima, les emocions que en nostra joventut exercien les costums populars de la terra, típiques sobretot en nostres festes majors, com els atlètics castells del Xiquets de Valls, dances al so de les gralles en mitj del camp, ó rotllanes germanivoles puntejant entre l'reflet del fluviol y 'l gemegar de la tenora.

¡Benehides sigau, festes majors dels pobles de Catalunya, senzilles, ignoscentes, com tot lo genuinament català, belles y pures com totes les tradicions que intactes venen de nostres besavis! Mes en general, avuy son quelcom tristes, perquè com a catalanes s'hi nota certa vuydor que les fa anyoradisses, hi falta algún complement, falta que amb elles se pugui també celebrar la festa major de la Patria Catalana, la qual, desgraciadament, la veym un xich lluny per ara.

BONAVENTURA RIERA.

ENGRUNAS

No sé perquè s'hi deu haver anat en Silvela a las aigües de Carlsbad, no ho sé ni 'm fa falta el saberho. Si pateix del fetge ó del pahidor—que si no vaig errat per aixó serveixen aquelles aigües—l'hi desitjo un bon alivi, perquè encare que 'n Silvela sigui un enemich polítich, la salut y l'alegria la voldria per tot hom. Tant la volgués ell per Catalunya la salut y l'alegria que jo voldria qu'ell trovés, d'altre manera anirían las cosas d'aquesta desgraciada terra, prou estariam millor de lo qu'estém governant ell als qui volguessin esser governats y deixantnos a nosaltres tranquils y satisfets disposan de lo que es ben nostre que ni a 'n'ell ni a cap dels seus han fet cap agravi pera que 'ns privin de manifestarnos tal com som y tal com nos feu la naturalesa sense postissos que 'ns disfressin, sense vestits que 'ns estrefassin.

A Carlsbad s'hi va per l'estomac ó pel fetge ó per una altre cosa, perquè hi ha manantial d'aquesta classe que serveix per tot: com els ministres d'Espanya lo mateix vos arreglan la melsa que vos apedassan la bufeta, tant bé vos posan el pahidor a tó com vos salvan del fel sobre exit, venen a ser un curalo todo, exactament igual que 'ls manantials polítichs de Madrid pous de sabiduria que omplan las galledas de tota classe de ciencias servidoras pera solucionar els grans problemas que al Estat preocupan.

Ab diferents temperaturas, segons l'altura a que anen a buscar las aigües, tenen tantas aplicacions com malalties pot tenir el cos; els bicarbonats per una cosa, els clorurs per un altre y els sulfats per lo de més enllà cada element té la seva propietat curativa y tots plegats ho curan tot. Vos hi podeu banyar vos las poden veure ó hi podeu pendre dutxas y en cada cosa trobareu aplicació; igual ben igual que 'ls ministres d'Espanya serveixin per tot segons la temporada. Y com que la ciencia avensa, cada dia ab las perfeccions del análisis hi trovan elements nous y ab ells noves propietats curatives de las aigües.

Las aigües de Carlsbad com la política madrilenya serveixen per tot, lo que ahir espatllavan avuy hu arreglan y demà espatllaran lo que arreglavan ahir. A mida que van passant per la terra recullen d'aquesta nous materials; segons el punt a que aneu a buscarlas trobareu en ellas més ó menos quantitats d'elements medicamentosos que son els que determinan la curació de las malalties. La política fa igual: ab sa evolució constant assimila cada dia nous elements que la enrobusteixen y cada dia trobareu en ella cambis y combinacions que l'hi proporcionan noves foras y noves energías para seguir com fins are portantnos la felicitat.

Prou clar hu ha dit en Silvela avants de marxar cap a la Bohemia que veuria ab gust que 'n Romero Robledo—el seu irreconciliable enemich polítich de ahir—fos president del Congrès quant las Corts tornessin a obrir-se, prou que hu veurem d'aquí uns quants mesos com de brasset aniran junts els qui en vida d'en Cánovas

y fins ja poch estavan a matadegolla. Es la evolució constant dels homes que no cristallisan, es el cambi d'idees cap al sol que mes escalfa, es la reflexió que fa posar el dejuni massa continuat, es la farsa humana que arreu impera.

Com a home en Silvela podrà tenir la salut delicada pero lo qu'es com a polítich te un fetge com una rajada y un pahidor que tot hi cab.

Altrement en Villaverde ja sab lo que 'fa posant a en Romero de President del Congrès perquè es una boca que val la pena de taptarla. Sembla res y ens estalviem de sentir una colla de discursos quilométrichs.

L'Ajuntament de Barcelona, donant mostrars de la seva generositat—per no dir una paraula groxuda,—votà una subvenció de dosmil pessetas en obsequi d'un regidor madrileny que per gust ó per assumptos particulars vingué a fer un viatge a la ciutat Comptal. No sabem ab que 's debian fundar els iniciadors d'aquesta espléndida dádiva ni sabem el perquè la votaren els demés regidors, lo que si podem dir que an aquet pas aixó semblarà xauxa y que si continuan per aquet camí, l'actual Ajuntament farà bons els Ajuntaments dels temps del gran cacich y munyidor d'eleccions Sr. Planas y Casals.

Ya 'ns fem carrech que totes aquelles reformas anunciadas a só de tabals y grallas per republicans y regionalistas son poch menos que impossibles mentre l'actual centralisació subsisteix; compremen també que aquelles campanyas moralisadoras de que 'ns parlavan poch avants de las eleccions era un sistema com qualsevol altre pera pescar vots dels inconscients; compremen en fi que no fassin res y que passin dormint tota la temporada, lo que no 's compremen de cap manera es que s'entreguin despilfarran els interessos del poble que administran y regalant uns diners que prou falta fan per altres cosas.

S'han lluhit els regionalistas dintre l'Ajuntament, s'han lluhit y s'en poden ben alabar de la propaganda que a favor de las ideas han fet; prou las han deixadas com un sant Llatzer.

Y lo pitjor del cas es que ab l'escusa de las afinitats, ha rebut qui cap culpa hi tenia. Y vagin suman ventatges de la lluya electoral, que si fá ó no fá, son com las darrereras victorias espanyolas: *Todo se ha perdido menos el honor.*

Aquets afins son capassos de desafinar tota la vida. Y els partidaris de la afinitat, acostumats a sentir desafinar, dintre de poch, ja no sabrán quina es la nota verdadera. Que ja fá un quant temps que han perdut el tó.

En Villaverde busca la perduda, ó sigui el sanejament de la moneda espanyola. El projecte de lley conté una serie de disposicions que sense temor d'equivocar-nos las podem calificar de inútils, pero en conté d'altres que foran de verdadera utilitat si en comptes d'antinarlas per més endavant las pogués avuy posar en práctica.

Son aquestas la necessitat d'establir el tipo monetari en or, pero com que falta lo millor per aixó diu que ja se farà més endavant, y la conveniencia de celebrar tractats comercials que favoreixin l'aumento de fonts de riqueza, cosa que per are, com que no 'n tenen, no las poden fomentar.

Una lley aixis val todas las pessetas perquè demostra clarament que la gent d'aquelles terras tenen una imaginació portentosa pera saber coneixe el mal, lo que 'ls falta son medis per aplicar el remey.

Fantasiejar en un articulat de lley es el colmo de la fantasia. Y ab tot te 'l seu fonament: en Villaverde compren que la baixa dels cambis no depen de las disposicions fiduciarias que el govern pogui donar si no que depen en gran part del deute que té el país y de las escasas fonts de riqueza ab que conta ajudat pel desballestament que regna en l'administració del Estat, desballestament que reclama grans tributs al contribuent y que sols aprofitan a las classes passivas que del Estat viuen, y com aixó no 's logra ab lleys més ó menos ben articuladas, per aquet motiu anuncia el tipo monetari en or y la celebració de tractats comercials que favoreixin la producció espanyola per quant se pugui fer, que si no anem equivocats, será el dia del Judici entre onze y dotze de la nit.

No van malament per aquet camí, per are ja coneixen las causas verdaderas de la bancarrota, a veure si d'en mica en mica sabrán aplicar el remey que necessitan; cosa que 'm permetran que ho dubti.

Se coneix que 'n materia electoral tot passa, fins verdaders geroglífichs com el següent que en forma de telegrama hem llegit en un periódich:

«Las próximas elecciones.—Refiriéndose el señor Villaverde a noticias que vienen circulando sobre las próximas elecciones municipales, ha dicho que se verificarán con toda legalidad, y que el Gobierno no permitirá que se impongan los republicanos en Madrid, Barcelona y Valencia, como ocurrió en las últimas elecciones de diputados a Cortes.»

Segurament será una legalitat fi de sigle aquesta que 'ns anuncia en Villaverde y que ja 'ns assegura que no permará que surtin els republicans.

Donchs qui s'imposarán, els conservadors? Ab trampas y tupinadas si que s'imposarán; ab vots legals hu tenen un xich brut perquè fora dels empleats y deudors del govern lo qu'es els altres, poch: sufragis els hi portarán a l'urna.

Mes valdria que diguessin que aquesta vegada el govern no farà el joch dels arrendadors de llivertat y democracia y que preu per preu farà com l'apotecari d'Olot que se las prenía ell las medicinas.

Y tot anirà com una seda, y en Planas y Casals tornarà a esser l'amo de l'auca, y d'aquell hermos despertar de la opinió tant sols ne quedarà el recort d'unas quantas planxas.

Sic transit gloria mundi. Que vol dir, en català aquell temps quan tornarà.

Y la legalitat electoral tornarà a fer de las sevas.

Els estragos electorals encare duren. Per la relació que 'ns han fet personas que, segons tenim entès n'están ben enteradas, a Rubí durant las últimas elecciones de diputats a Corts hi hagué majordom de certa fabrica que per ordre del amo obligá a votar als seus subordinats de trevall la candidatura de n'Alfons Sala contra la d'en Roca y Roca. Aixó donà lloch a que alguns trevalladors no secundessin l'ordre originantse una tivantor de relacions entreaquets y el majordom qui'l segons diuen arribá a despatxarne alguns. No fá gaires dias que un mestre fuster al veures privat injustament del trevall, després de una acalorada disputa, doná un cop de martell al cap del susdit majordom.

Es molt de dordre semblant fet, mes també cal confesar, que aquestas coaccions exercidas ab massa frecuencia durant els periodos electorals, no poden portar altres consecuencias que las que acabem de relatar.

Y las han de portar per forsa, perquè estem en un país tant pervertit de sentiments, que hi ha home que passa per honrat y no té cap escrúpul en votar duas vegadas, comprar vots en diners ó obligar als seus dependents a posar a l'urna el nom d'un home que defensa ideas contrarias a las que ells sustentan.

Y tot per res, per enlairar a una colla de vividors polítichs que ja saben que no logran ab l'acta cap resultat positiu pel poble; tot per refiar-se massa dels que, dientse representants del poble, l'embruteixen tant com poden, fentli tenir esperansas ab un sistema corcat de per dintre y de per fora y que té 'l fatal dó de pudrir a tots aquells que de prop ó de lluny volen intervenirhi.

Ditxosas eleccions y ditxosos diputats, bé n'han fet prou de mal dintre la terra catalana!

Y el què farán si la gent continua tenint fé ab un procediment que sols serveix pera desacreditar las ideas y donar entrada als xerraires d'ofici.

Llegeixen aquest telegrama, que demostra que 'ls portuguesos son molt de la broma:

«Toros.—Vivas a España.—Despachos recibidos de Lisboa dan cuenta de la corrida de toros que se ha celebrado en Oporto y en la que toreó el exoficial del ejército español, señor Macedo.

Este entusiasmo a los portugueses con las diversas suertes que ejecutó, dando pruebas de valor y conocimiento del toro.

El público le aclamó con entusiasmo, dando vivas a España y al ejército español.»

Lo que mes m'ha eternit es alló de las pruebas de valor. Sols hi trobo a faltar una arrencada de la Marcha de Cádiz.

Nada. 'S veu que si 'ls soldats dels Estats Unit haguessin sigut toros en lloch de *tocinos*, no hauriam pas perdut.

Sort que varem perdre ab gloria.

La mar està de dol. Ha mort un decidit protector dels peixos.

«Paris, 11.—La muerte de Hassan Bajá, ministro de Marina en Turquía, ha dado motivo a comentarios de la prensa alemana y francesa. Contra la costumbre de Turquía, había desempeñado su cargo veinte y cinco años, durante los cuales la marina de la Sublime Puerta, que había ocupado el tercer puesto en las de las demás naciones, ha llegado al extremo de no existir hoy. Los pocos buques con que aun cuenta son incapaces de todo servicio y sus materiales están en los arsenales pudriéndose. Esto no quita que el personal de la Armada continúe siendo numeroso, aunque muchos de los individuos que lo forman no han pisado en su vida la cubierta de un buque. El ministro ha muerto rico.»

Que 'm perdoni Turquia si establen comparacions: ja sé que sempre son odiosas. Però, sense ofendre; no mes vull fer notar que aquí estem mes atrassats ab això de la Marina.

Aquí 'ls ministres, fent exactament lo mateix que Hassan Bajá, no mes governan uns dos anys, a tot estirar. Y encare, molt sovint, tenen disgustos ab els del *Cuerpo*.

¡Qu' hem d' aprendre pera ser civilisats!

Uns quants regidors regionalistas de Bilbao, han presentat, pera que 'l aprobi aquell Ajuntament una proposició que diu aixís:

«Considerando que las corridas de toros son una fiesta bárbara y salvaje, los capitulares que suscriben, deseando poner a salvo la cultura de este Ayuntamiento, tienen el honor de proponer que ninguno de sus ediles sea delegado suyo para presidir dichas fiestas, y que no se admita el palco que con el mencionado objeto suele ofrecer el señor gobernador al Municipio de esta villa.

De la sensatez y amor al progreso y a la moral, de que siempre ha dado tantas pruebas el Ayuntamiento de Bilbao, esperamos que esta moción sea unánimemente aprobada para bien de este pueblo y honra de sus capitulares.»

¿Veuen? Aixó està bé. Al menos que s' en tregui un profit ó altre de las eleccions.

Seria convenient que fessin actes per 'l istil tots els Ajuntaments de poblacions de Catalunya, ahont hi ha-gi Plassas de Toros.

Ha comensat a publicarse a Barcelona una setmana-ri federal titulat «El Pacto».

Copiem d' un article, del primer número, firmat per la Redacció, lo següent:

«El Pacto no es órgano de ninguna personalidad, ni de ninguna entidad oficial. Un grupo de correligionarios ha cargado sobre sus hombros la tarea de su publicación.

Para defender ideas ha sido creado, no para exaltar el nombre de nadie. Libre tribuna de los ideales progresivos, no ha de convertirse jamás en pedestal de ídolos ni en instrumento para lograr particulares fines.

En el campo de los principios, librará *El Pacto* sus batallas. Que somos más amigos de remontarnos a la región superior de las ideas, que de descender al terreno de mezquinas luchas.

Sustituiremos a la crudeza del lenguaje, el radicalismo y la severidad de los conceptos.

No queremos, no, en nuestro partido, demócrata por excelencia, la disciplina de los ejércitos, ni la unidad de acción que en las masas militares establece la voz de mando ó el cornetín de órdenes.»

Molt bé, molt bé, companys. Si realisen els vostres propòsits, la propaganda serà ferma.

Las vostras aspiraciones, son semblants a las nostras.

Tampoch ne volem d' ídols, ni de disciplina de quart el nosaltres.

Sols desitjem la llibertat de las Patrias per medi d' una lluita noble, d' una lluita d' ideas.

Avant, y no defalliu.

Associació Popular Catalanista

CONFERENCIAS

Lo dia 2 del corrent mes, en Joseph Mallofré donà en la «Associació Popular Catalanista» una conferencia

versant sobre 'l tema: «Lo Nacionalisme com a teoria científica».

Comensà demostrant qu' avuy, en los temps moderns, la ciencia particularista, qu' es lo reconeixement de la varietat, ha vingut a substituir a la arcaica com abstracta ciencia enciclopedista, esperit de la unificació en tots los ordres.

Feu una encertada explicació, arrodonida ab curiosos detalls, de la evolució qu' ha fet la ciencia mèdica, evolució experimentada també per les altres ciencias, si pot ser ab no tanta intensitat, desde 'ls seus temps primitius en que 's consideraba la malaltia com a lluyta entre 'l organisme y un esperit ó potencia vital que imaginaban, aplicant per tant tots los remeys en virtut d' una sola regla, derivada d' aquest principi, admés per la filosofia, que ve sempre a suplir lo que la inteligencia de 'l home no pot arribar a comprendre; fins que 'l anàlisis y la observació vingueren a demostrar que 'l organisme humà es un conjunt de cèlulas, cada una d' ella ab lo seu especial funcionament y aplicació y per tant debent observarse tractaments adequats a cada lesió soferta per las mateixas, resultantne d' això las especialitats que no venen a ésser altre cosa que 'ls principis particularistas.

Digué, que lo mateix qu' en 'l organisme humà lo mateix succehia en 'l Univers y concretat a la Terra, donchs diferents son las temperaturas, diferents son los climas, flora, fauna, constitució geològica, creogràfica, constituint tot això un ambient en quin se desenrotlla y viu, fill del mateix, 'l home, dividintse en diferents rasses en virtut d' aqueixos mateixos medis, produint diferències de caràcter, llengua, y fins d' organisme, y no gradualment sino que semblant que la Naturalesa se complasqués en ferho mes diferent, ha posat temperaments completament oposats de costat, com succeix en lo que forma la península Ibérica.

Tots aqueixos elements necessitan lo seu radi d' acció atenant a un especial funcionament y per tant todas las entitats etnicas y naturals han d' esdevindre lliures.

Acabá dihent, qu' encare qu' els catalans no tinguessim una historia, un passat gloriós, la ciencia particularista vindria a reivindicar la soberania de Catalunya en virtut de las lleys eternas, fatals, inmutables de la Naturalesa.

La concurrencia premià dita disertació ab llarchs aplaudiments.

Lo dia 9, en Mateu Julià, clougé la serie de conferencias organizada per aquesta entitat disertant sobre lo tema. «Algunas consideracions sobre 'l teatre».

Comensà fent un estudi de 'l origen del teatre en la antigüetat y lo desenrotlló qu' ha tingut en los temps moderns; demostrà la misió educadora y moralisadora tal com deuria ésser aquet, citant al efecte diverses opinions d' eminencias reconegudas en aqueix ram del saber humà.

Feu esment dels quatre components que forman lo teatre, i sian 'l autor, 'l intérprete ó actor, lo públich y 'l lloch. En quant al primer digué que si bé lo seu radi d' acció era mes limitat qu' en la novela, devia tindre lo suficient talent pera presentar completament esbossats los personatjes fentlos comprensibles. Del públich hi ha que fer distinció dels que van al teatre pera fruïr emocions artísticas derivadas de 'l obra que s' representa a las taulas, d' els qui van per passatemps. Se detingué especialment en 'l estudi del actor ó 'l intérprete, de quin digué que mes que presentar un tipa, havían de presentar un caràcter, fentne una completa creació com si ho visqués. Com actors de conciencia esmentà entre altres, els il·lustres Talma, Maiquey y are modernament lo genial Zaccani.

Acabá recomenat lo foment del teatre nacional català, que fora sens dubte, fer també catalanisme.

Lo Sr. Julià fou molt felicitat pel seu erudit treball.

Crònica nacionalista

MACEDONIA

Aquest poble del que n' hem parlat ja algunas vegades habia restat de un quant temps quiet, esperan lo establiment de las promesas reiformas, sembla que s' ha convenut que 'l prometre no fa pobre y efectivament s' ha cansat de tanta felicitat que el Sultà los prometia y segons las últimas noticias que 's tenen de aquells llocs el foc es per tot y no hi ha prou aigua per apagarlo.

L' organizació interior treballa perque tant tost la cullita estiga llesta y la gent de montanya pugui deixar, a feyna prepara fer un esforç per deslliurar Macedonia estant decidits a morir ó ésser lliures.

IRLANDA

Sembla que 'ls monarca de la Gran Bretanya comprénent que 'ls sistema de governar a sos sotmesos es preocupar de llurs necessitats, hafen el propòsit de visitar als irlandesos y posarls cara ab 'l objecte de poguer residirhi temporadas llargas.

A mes s' estan fent treballs per establir una nova lley agraria que millorarà en gran manera 'l estat dels pagesos d' Irlanda sens perjudicar als propietaris inglesos lo que es objecte de gran satisfacció per els fills d' aquesta terra que durant lo llarch regnat de Victoria se vegé tractada com molts altres pobles que ab tanta ó mes rahó reclaman se 'ls respecti com mereixen.

NOVAS

Organisat per la «Agrupació de Propaganda Catalanista» de Barcelon lo diumenge dia 9, tingué lloch a la plassa de la vila de Tiana un meeting de propaganda en quin hi prengueren part los Srs. En Salvador Millet, en Joan Camps de la «Joventut Autonomista» de Gracia, en Xavier Casals del periòdic *Gent Nova* de Badalona, en Joseph Durban, de l' Associació «Germanor», en Sebastià S. Coca de «Catalunya Federal», en Miquel Balmas, de la «Agrupació de Propaganda», y en D. Roig y Pruna del «Aplech Catalanista» de Barcelona, resumint los discursos lo president Sr. Ribas. Tots los oradors foren aplaudits.

—S' ha encarregat de la direcció de la societat choral «Catalunya Nova» lo mestre en Joseph Carbonell.

—Han demanat sa adhesió a la *Unio Catalanista* las entitats novament constituïdas *Agrupació Verdaguera* de Granadella y *Associació Bruniquer* de Granollers.

Tenim entès que també se n' están constituïnt dugas mes defensoras de las Bases de Manresa, l' una a la dreta del Enxanxe y 'l altre a la vila de Camarasa.

—Ha sigut elegit president del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria» n' Alfrad Bertrand.

—A «Catalunya Federal» nostre benvolgut amic y company de redacció en Rafel Folch y Capdevila donà lo dia 30 del passat mes de Juliol una conferencia, en quina combaté la mania de fer Estats grans en extensió de terras y ab acumulació de poder uniformador y despòtic, sempre contraproduent, com ho demostrà 'l amic Folch ab un lleuger pero atinat repàs de la historia antiga, moderna y contemporània, en que 'ls grans Estats no han sigut certament els promotors de la naixença y enfortiment de las llibertats individuals y corporatives.

Lo disertant fou molt aplaudit debent continuar lo tema en altre conferencia.

En la mateixa entitat lo dia 6 del corrent en Domingo Martí y Julià disertà sobre 'l tema «Nacionalisme y Autonomisme». Demostrà que si bé sembla qu' aqueixos conceptes semblan distints si bé 's mira 's veurà, no sols que se semblan sino que fins se confonen. Digué que no havia de recabar-se la autonomia com a forma política sino com a reivindicació nacionalista. S' extengué en consideracions en quant al alcans y significat d' aqueixos conceptes, nacionalisme y autonomia, acabant dihent que no regnarà en 'l Univers la pau y 'l amor tant desitjats fins que sigan reconegudas las nacionalitats y establert com a règim intern la autonomia. Fou molt aplaudit.

—La Agrupació «Bach de Roda» en Concèll General extraordinari acordà convertirse en Associació baix lo nom d' «Associació Catalana d' Excursions», sent son objecte, ademés del excursionisme inherent a son nom, lo trevallar per la personalitat de Catalunya aixís com pendre part activa en tot lo que signifiqüi progrés y avens de la activitat humana en qualsevol ordre.

Un de sos primers actes fou lo d' adherirse al Congrés anti-militarista d' Amsterdam per medi d' un Missatge. Aqueixa entitat celebrará la seva inaugural a lo mes tardar per primers d' Octubre prop vinent.

Lo dissapte dia 8 del corrent mori en lo poble de Vilassar de Mar la Sra. mare de nostre benvolgut amic y distingit catalanista en Rafel Monjo. L' enterro que tingué lloch l' endemà diumenge fou una evidentíssima prova de las moltes simpatias, ab que conta la familia Monjo aixís com també una mostra de que 'ls catalanistas de la costa de llevant s' associaren al dol que sofreix nostre estimat company.

Rebi de nostre part lo mes sentit pesam y l' encoratgem per que ab resignació suporti 'l immensa pena que avuy l' aclapara.

SECCIÓ OFICIAL

LA REIXA

Se convoca a tots els qui formen aquesta comissió benèfica a la reunió general ordinària que tindrà lloch el diumenge dia 30 d' Agost a las 6 de la tarda en el local de la «Unio Catalanista», Cueurulla 1 y 3, principal.—Joseph M.ª Folch y Torres, Joan B. Fonta, Bonaventura Riera.